

LA/Inka Hassinen
VA/Päivi Johansson
RE/Juha Lanne, Jussi Välimaa

Hyväksytty ETK:n johtoryhmässä

30.8.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö

TEM:n lausuntopyyntö arviomuistiosta yritystietojen yleisöjulkisuuden lisäämisen edellyttämistä lainsäädännön muutostarpeista VN/18174/2023

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Eläketurvakeskukselta lausuntoa arviomuistiosta yritystietojen yleisöjulkisuuden lisäämisen edellyttämistä lainsäädännön muutostarpeista. Arviomuistiossa ehdotetaan, että tieto työnantajan työntekijöilleen ottaman työeläkevakuutuksen voimassaolosta olisi katsottavissa yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (YTJ) yleisöjulkisena tietona. Eläketurvakeskus pitää ehdotusta kannatettavana.

Arviomuistion mukaan lainsäädäntömuutosten lähtökohtana olisi, että YTJ:stä ilmenisi ainoastaan työeläkevakuutuksen voimassaolotieto. Tietoja vakuutuksen myöntäneestä työeläkelaitoksesta tai työeläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai suorittamatta jättämisestä ei ehdoteta julkaistavaksi. Eläketurvakeskus pitää ehdotettua rajausta kannatettavana. Eläketurvakeskuksen näkemyksen mukaan tiedot siitä, missä eläkelaitoksessa ja millä tavoin (työeläkevakuutusyhtiössä, eläkekassassa vai eläkesäätiössä) työnantaja on järjestänyt työntekijöidensä eläketurvan, ovat salassa pidettäviä tietoja. Lisäksi Eläketurvakeskus katsoo, että tiedot eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai suorittamatta jättämisestä ovat työnantajan taloudellista asemaa koskevia tietoja ja työntekijän eläkelain (395/2006, TyEL) 192 §:n nojalla salassa pidettäviä.

Arviomuistion mukaan yrittäjän eläkevakuutustietoja ei ehdoteta julkaistavaksi. Tämä tarkoittanee, että tietoja yrittäjän eläkelain (1272/2006, YEL) mukaisista yrittäjän eläkevakuutuksista ei julkaistaisi YTJ:ssä ja yleisöjulkisuus koskisi eläkevakuutustietojen osalta vain TyEL:n mukaista työnantajan työntekijöilleen ottamaa vakuutusta. Eläketurvakeskus pitää YEL-vakuutuksia koskevaa rajausta perusteltuna, sillä tilaajavastuulain mukainen selvitysvelvollisuus koskee vain TyEL-vakuutusta koskevia tietoja.

Arviomuistion mukaan lähtökohtana olisi, ettei YTJ:ssä julkaistaisi myöskään tietoja elinkeinonharjoittajina toimivista luonnollisista henkilöistä. Näiden tietojen rajaamista on perusteltu henkilötietojen suojaan liittyvillä syillä. Eläketurvakeskus toteaa, että rajausta tarkoittaisi työeläkevakuutuksen osalta käytännössä sitä, että työnantajina toimivien yksityisten elinkeinonharjoittajien (esim. toiminimiyrittäjien) työntekijöilleen ottamaa TyEL-vakuutusta koskevia tietoja ei julkaistaisi YTJ:ssä. Myös yksityisillä elinkeinonharjoittajilla kuten toiminimiyrittäjillä voi olla työntekijöitä ja he voivat näin ollen olla velvollisia järjestämään työntekijöilleen TyEL:n mukaisen eläkevakuutuksen. Näitä tietoja ei ole mahdollista rajata pois Eläketurvakeskuksen työnantajarekisteristä

LA/Inka Hassinen
VA/Päivi Johansson
RE/Juha Lanne, Jussi Välimaa

Hyväksytty ETK:n johtoryhmässä

30.8.2023

välitettävistä tiedoista, sillä Eläketurvakeskuksen työnantajarekisterissä ei ole tietoa työnantajan yhtiömuodosta. Mahdolliset rajaukset tulisi siten pystyä tekemään YTJ:n puolella.

Eläketurvakeskus katsoo, että jatkovalmistelussa olisi hyvä vielä harkita vaihtoehtoa, jossa TyEL-vakuutuksen voimassaolotiedot julkaistaisiin YTJ:ssä myös yksityisten elinkeinonharjoittajien osalta. Ehdotettu elinkeinonharjoittajina toimivia luonnollisia henkilöitä koskeva rajausta jättäisi yhden yleisen yritysmuodon kokonaan pois YTJ:ssä julkaistavien tietojen piiristä, mikä ei ole toivottavaa julkaistavien tietojen kattavuuden ja eri yritysmuotojen tasavertaisen kohtelun näkökulmasta. Tässä yhteydessä on hyvä myös ottaa huomioon, että tieto TyEL-vakuutuksen voimassaolosta ei ole salassa pidettävä tieto.

Arviomuistiossa on todettu, että vain harva yrittäjä laiminlyö YEL-vakuutuksen, ja viitattu Eläketurvakeskuksen valvonnan tilastoihin. Eläketurvakeskus toteaa, että kyseiset tilastot koskevat yrittäjien itseään koskevaa YEL-vakuutusta, eivätkä ne kerro siitä, onko yksityisten elinkeinonharjoittajien joukossa TyEL-vakuuttamisen laiminlyönti harvinaisempaa kuin muiden yritysmuotojen kohdalla. Lisäksi kyseiset tilastot koskevat kaikkia valvottuja yrittäjiä yritysmuodosta riippumatta (esim. osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö), eikä niistä siten tulisi tehdä yksityisiä elinkeinonharjoittajia koskevia johtopäätöksiä.

Ehdotuksen mukaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset tehtäisiin kutakin tietoa koskevaan substanssilainsäädäntöön. Tämä tarkoittaisi työeläkevakuutuksen osalta muutoksia TyEL:iin. Eläketurvakeskuksen tulkinnan mukaan pelkkä vakuutuksen voimassaoloa koskeva tieto ei ole salassa pidettävä TyEL 192 §:n nojalla tai julkisuuslain liikesalaisuuksia koskevan säännöksen nojalla (Julkl 24 § 1 mom. 20 k.). Voimassaolotiedon näyttäminen YTJ:ssä ei siten edellyttäisi lainmuutoksia työeläkelakeihin salassapidon osalta. Lakiin pitänee kuitenkin ottaa säännös voimassaolotietojen luovuttamisesta työnantajarekisteristä YTJ:ään.

Arviomuistion mukaan YTJ:ssä olisi näkyvillä kyllä/ei -tieto siitä, onko työnantaja merkitty kyseistä vakuutusta koskevaan viranomaisrekisteriin. Eläketurvakeskus toteaa, että Eläketurvakeskuksen rekisteristä voidaan antaa luotettava tieto siitä, että työnantajalla on voimassa oleva eläkevakuutus. Sen sijaan tietoa siitä, että TyEL-vakuutus ei ole voimassa, ei ole mahdollista antaa, sillä tieto vakuutuksesta voi puuttua rekisteristä esimerkiksi sen vuoksi, että vakuutusta ei ole ilmoitettu rekisteriin, ilmoitus on epäonnistunut tai vakuutus on rekisterissä eri tunnuksella. Näissä tilanteissa YTJ-palvelussa pitäisi kertoa, että vakuutuksen voimassaolo tulisi tarvittaessa selvittää työnantajan ja asianomaisen eläkevakuuttajan kanssa.

LA/Inka Hassinen
VA/Päivi Johansson
RE/Juha Lanne, Jussi Välimaa

Hyväksytty ETK:n johtoryhmässä

30.8.2023

Kuten arviomuistiossa on todettu, työeläkevakuutuksen voimassaolotieto kertoisi vain sen, onko työnantajan vakuutus voimassa tiedusteluhetkellä, eikä tieto kertoisi mitään siitä, onko työnantaja vakuuttanut työntekijänsä oikealla palkkasummalla tai onko työnantajalla vaikeuksia vakuutusmaksujensa maksamisessa. Tieto ei myöskään kerro sitä, onko vakuutuksessa vakuutettuna oikeat henkilöt tai vakuutettuna ollenkaan työntekijöitä.

Muutos toteutettaisiin teknisesti siten, ettei yritystietoja luovutettaisi tai talletettaisi YTJ:ään, vaan eri rekistereihin sisältyvät tiedot julkaistaisiin YTJ:n välityksellä. Tiedot olisivat YTJ:ssä katseltavissa YTJ:n ja kunkin rekisterin välille muodostettavan avoimen rajapinnan kautta. Arviomuistio sisältää vaikutusarvion siitä, millaisia kustannuksia rajapinnan avaaminen YTJ:ään aiheuttaisi Eläketurvakeskukselle. Eläketurvakeskus toteaa, että kustannusarvio on virheellinen ja sen sisältämät luvut liittyvät arvioon työeläkevakuutusmaksutietojen välittämisestä YTJ:ään. Eläketurvakeskuksen arvion mukaan TyEL-vakuutuksen voimassaolotiedon julkaisemisen mahdollistavan rajapinnan perustamiskustannus olisi noin 10 000 – 15 000 euroa. Myös eläkekassoja ja eläkesäätiöitä koskevien tietojen välittäminen sisältyy arvioon.

Arviomuistiossa ei ole mainittu hankkeen aikataulua. Eläketurvakeskus katsoo, että uudistuksen aikataulua suunniteltaessa olisi hyvä ottaa huomioon se, että työeläkealalla on vireillä vakuuttamisen rekistereihin ja palveluihin liittyvä uudistus, jonka aikataulu on vielä auki.

Eläketurvakeskus

Karoliina Kiuru

Maijaliisa Takanen